

FELEDY BALÁZS

A képíró Árkossy István

A címbe foglalt kifejezés ismert előttünk, sokat használtuk, de egy biztos: ma már régies meghatározása *a festőnek* (hogy most régebbi korok értelmezéséről ne is essék szó). *Képíró*. Ám, ha valakire hitelesen és aktuálisan érvényes, és nem konzervativizmust jelöl, hanem személyiségbeli mélységet, sajátos érzékenységet, művészi karaktert, akkor az Árkossy István. Ha valaki őrzi a képírás hagyományait, a szó átvitt és festészeti értelmében, akkor az ő, de ez az őrző attitűd egyben továbblendítő is. Árkossy Istvánról az elmúlt évtizedek elemzése és elemzői, barátok, szakemberek, kollégák, írók szinte minden lehetségest leírtak (és ma ismert közhellyel: azok ellentéteit is). Mégis – most, legújabb kiállítása kapcsán – tán abban ragadhatjuk meg a lényegét, hogy művésznünk olyan áradó vonalkultúrával hozza létre fekete-fehér (és szürke!), valamint színes munkáit, amelyeknek mindig sugárzó látványát a szüntelen működő képírás munkamódszere jellemzi. Grafikáit, az egyedieket, lett legyenek azok ecset-, szén- vagy ceruzarajzok, olyan képírói módszerrel, olyan természetességgel és lefegyverző biztonsággal teremti meg (igen: nem rajzolja, hanem teremti!), amelyekben folyamatosan munkál az írás kényszere: a képírásé. S festményeit – az újabbakra tán ez még fokozottabban érvényes – olyan elmélyült tematikai, gondolati, históriai vagy épp szakrális intenciók által teremti meg (igen: nem festi, hanem teremti!), amelyekre a legpontosabb jelző, hogy képírói módon keletkeznek. Árkossy írja a grafikáit és festményeit, de ezen „írások” által képek születnek, nem betűk vagy betűk együttese. Képírására (is) a mindig tiszta kompozíció, a tiszta gondolat, a zavarosságát mindig elkerülő szemlélet jellemző. Számára a képírás nem betűírás, nem lettrizmus.

Persze Árkossy valóságosan is ír. Egyre többet. Elemzéseket, töprengéseket a művészet általa – jogosan – nagyra becsült korábbi évszázadairól, vagy épp iparművészetünk közelmúltban megszületett kimagasló értékeiről. Ritka adomány. A képzőművészet története során természetesen sok nagy példát idézhetünk, amikor egy festő írásban is kifejti gondolatait (Vasari, Leonardo), s ez az ív még a XX. században

is nagyot lendít az innovatív művészettörténet-írás értékszemléletében (Itten, Kandinszkij, Klee, Vasarely). De a magyar művészek között is bőségesen találunk olyan személyiségeket, akik teoretikus és szorosabban vett szakmai kérdésekről ma már alpműveknek számító munkákat írtak (Szőnyi, Réti); mégis úgy tűnik, mintha kortársainknál ez a kettős élet, ez a kettős lét s annak szimbiózisa háttérbe szorulna. Nos, ez a nagy ívű intellektualitás jellemzi Árkossy István alkotói útját, aki sorra-rendre teszi közzé írásait, miközben festőként, grafikusként is folyamatos megújulásra, metamorfózisra képes. Most, legutóbbi kiállításán képei mellé is kifüggesztette mélyen kidolgozott és megírt mini esszéit egy-egy munkájáról. Bár jellemzően ezek az írások a képek hőseiről (Szent Antal, Szent György, Szent Sebestyén), egy-egy történelmi szituációról szólnak, mégis erős önjellemzések is, s ezzel együtt tárlatvezető eszmélkedések. Legösszetettebb képe az *Ikarosz* című, a mitológiai hős (Ikarosz), a művészettörténelmi hős (Leonardo) és a világháborús hős (Manfred von Richthofen) repüléshez való, felmagasztosuló viszonyát jeleníti meg. S ehhez a bonyolult műhöz párosítja az alkotó talán legkörültekintőbben értelmező mini esszéjét.

Kiállítása *A játék szelleme* címet kapta, s ennek legplastikusabb argumentálására Tolsztojt idézhetjük, aki a *Feltámadás*ban egy helyütt megjegyzi: „...semiben nem nyilvánul meg olyan világosan az emberek jelleme, mint a játékban.” S ez igaz Árkossy István munkáira és személyiségére is. Játékosága humort is rejt magában, és tele van izgalmakkal, kiismerhetetlen elemekkel is szembesülünk, mégis átadjuk magunkat játékszabályai sodrásának. A művész játékos, de nem hazardjátékos. A látomás nem zárja ki a pontosságot, a szürrealitás nem kérdőjelezi meg az egzaktságot. A komolyság nem ellentéte a könnyedségnek. Árkossyból árad a vonal által teremtett gondolat és látványosság.

Végül: ugyan minden olvasó tudja, mégis tegyük hozzá, Árkossy István Kolozsvár szülötte, Kolozsvár neveltje, Kolozsváron lett művésszé, lapszerkesztővé. Immár évtizedek óta Óbuda lakosa. De nem csoda, hogy csupa öröm az arca, amikor arról beszélünk, hogy a duna palotabeli kiállítás után 2018-ban e kiállítás bővített anyaga Kolozsváron a Bánffy Palotában kerül közönség elé. Örömeiben osztozunk. Itthonról kiállítása olyan közegbe kerül, ahol ő és kiállítása is otthon fogja érezni magát. Megérdemelten.